

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ФИЛОЗОФИЈУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

КОНФЕРЕНЦИЈА
ОБЈАШЊЕЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ У ФИЛОЗОФИЈИ И НАУЦИ

ПРОГРАМ

5-7. ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ
КНЕЗА МИХАИЛА 35, БЕОГРАД

Научни одбор

Академик Зоран Кнежевић, председник САНУ

Академик Владимир С. Костић

Проф. др Ненад Цекић (Одељење за Филозофију, Филозофски факултет Универзитета у Београду),
управник одељења

Проф. др Слободан Перовић (Одељење за Филозофију, Филозофски факултет Универзитета у Београду)

Проф. др Драго Ђурић (Одељење за Филозофију, Филозофски факултет Универзитета у Београду)

Доц. др Дејан Димитријевић (Департаман за физику, Природно-математички факултет Универзитета у Нишу)

Проширени научни одбор са члановима из иностранства

Теодор Арабацис (Одељење за историју и филозофију науке, Универзитет у Атини, Грчка) Бојан Борстнер
(Филозофски факултет, Универзитет у Марибору, Словенија)

Владимир Дрекаловић (Филозофски факултет, Универзитет Црне Горе, Црна Гора)

Дејан Шимковић (Универзитет Нотр Дам Аустралија, Сиднеј кампус, Школа филозофије и теологије, Аустралија)

Небојша Кујунџић (Универзитет острва Принца Едварда, Канада)

Лилија Гурова (Нови бугарски универзитет, Бугарска)

Зоран Арсовић (Академија наука и уметности Републике Српске, Босна и Херцеговина) Драго Перовић
(Филозофски факултет, Универзитет Црне Горе, Црна Гора)

Френк Зенкер (Нанкаи Универзитет (НКУ), Колеџ за филозофију, Кина)

Боран Берчић (Филозофски факултет, Универзитет у Ријеци, Хрватска)

Срђан Душанић (Филозофски факултет, Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина)

Scientific Committee

Academician Zoran Knežević (Serbian Academy of Sciences and Arts), SASA President

Academician Vladimir S. Kostić (Serbian Academy of Sciences and Arts)

Prof. Dr. Nenad Cekić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy),
Head of the Department

Prof. Dr. Slobodan Perović (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy)

Prof. Dr. Drago Đurić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy)

Asst. Dr. Dejan Dimitrijević (Department of Physics, Faculty of Science, University of Niš)

Extended Scientific Committee with International Members

Theodore Arabatzis (Department of History and Philosophy of Science, University of Athens, Greece)

Bojan Borstner (Faculty of Philosophy, University of Maribor, Slovenia)

Vladimir Drekalović (Faculty of Philosophy, University of Montenegro, Montenegro)

Dejan Šimković (The University of Notre Dame Australia, Sydney Campus, School of Philosophy and Theology, Australia)

Nebojša Kujundžić (University of Prince Edward Island, Canada)

Lilia Gurova (New Bulgarian University, Bulgaria)

Zoran Arsović (Academy of Sciences and Arts of the Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina)

Drago Perović (Faculty of Philosophy, University of Montenegro, Montenegro)

Frenk Zenker (Nankai University (NKU), College of Philosophy, China)

Boran Berčić (Faculty of Philosophy, University of Rijeka, Croatia)

Srđan Dušanić (Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina)

		Други дан конференције - 6. децембар Језик сесија: Енглески Day II - December 6th. Work language: English
6.12	09:00 - 09:45	Plenary speaker III (30+15): Theodore Arabatzis (Department of History and Philosophy of Science, University of Athens) - Contingency and counterfactuals in understanding science historically <u>Свечана сала САНУ / SASA Grand Hall</u>
6.12	09:45 - 10:00	Пауза за кафу Coffee break
		Session V - Methodological challenges in philosophy: From practical to metaphysical explanations (15+5) <u>SASA Grand Hall</u> 10:00 - 12:00 Session chair: Petar Nurkić
6.12	10:00 - 10:20	Oscar Westerblad (Department of History and Philosophy of Science, University of Cambridge; Institute Vienna Circle, University of Vienna) - Method and meaning: a pragmatist account of scientific understanding
6.12	10:20 - 10:40	Yohan Molina (Pontificia Universidad de Chile, Universidad de Alicante) - On dispositional accounts of practical explanation (<i>via Zoom</i>)
6.12	10:40 - 11:00	Vojislav Božičković (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy) An explanatory predicament: must we run to keep still?
6.12	11:00 - 11:20	James Clark Ross (University of Southampton) - A unified model of metaphysical and causal explanation
6.12	11:20 - 11:40	Marco Passini (Panthéon-Sorbonne University) - On two incompatible ways of distinguishing explanation and understanding in Peter's Winch epistemology
6.12	11:40 - 12:00	Voin Milevski (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy) - The boundaries of conceptual analysis in philosophical explanations
6.12	12:00 - 12:15	Пауза за кафу Coffee break
		Session VI - Intersections in science and philosophy: Dichotomies, continuums, and explanations (15+5) <u>SASA Grand Hall</u> 12:15 - 14:15 Session chair: Aleksandra Vučković
6.12	12:15 - 12:35	Srđa Janković (University Children's Hospital, Belgrade, Serbia) - Principal dichotomies in the philosophy of science and their limitations
6.12	12:35 - 12:55	Aditya Jha (Department of History and Philosophy of Science, University of Cambridge) - On the continuum fallacy: Is temperature a continuous function? (<i>via Zoom</i>)
6.12	12:55 - 13:15	Ana Katić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy) - Bridging explanation and understanding in prebiotic chemistry: Life's genesis through information and network science
6.12	13:15 - 13:35	Vladimir Cvetković (Institute for Philosophy and Social Theory) - Soul, Cosmos, God: The circle-center-radii analogy and its application
6.12	13:35 - 13:55	Andelka Kovačević (Faculty of Mathematics, University of Belgrade) - Unveiling the universe: Nonlinear knowledge expansion through paradigm-breaking machines
6.12	13:55 - 14:15	Taekyung Che (University of Miami) - Did Planck understand nothing about quantum phenomena? (<i>via Zoom</i>)
6.12	14:15 - 14:30	Пауза за кафу Coffee break
6.12	14:30 - 15:15	Plenary speaker IV (30+15): Zdenka Brzović (Department of Philosophy, University of Rijeka) - Causal explanations in biology: Does natural selection ever explain an individual organism? <u>Свечана сала САНУ / SASA Grand Hall</u>
6.12	15:15 - 16:30	Lunch break

		Session VII - Bridging gaps: Cognitive science, psychology, and mathematical explanations (15+5) SASA Grand Hall 16:30 - 18:30 Session chair: Petar Nurkić	Session VIII - Frontiers of explanation: From philosophy of science to anthropological inquiry (15+5) SASA Hall 2 16:30 - 18:30 Session chair: Ana Katić
6.12	16:30-16:50	Miljana Milojević (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy) - Explanatory unification in cognitive science	Aleksandra Vučković (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy) - Underdetermination, explanatory power, and the truth status of global scientific theories
6.12	16:50-17:10	Andrija Jurić (University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy) - The painless neuroscientist: Explaining and understanding the science of consciousness	Vanja Subotić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy) - Neither Aristotelian nor Galilean: On the explanatory prospects of LLMs
6.12	17:10-17:30	Anastasija Filipović (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy) - Dynamic model of the explanation of depression: psychiatry between natural and social sciences	Aleksandra Knežević (Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade) - The epistemic value of participant observation: Between explanation and understanding
6.12	17:30-17:50	Marija Kušić & Petar Nurkić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Psychology/ University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy) - Psychology between experimental and historical sciences	Nikola Jandrić (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy) On the limits of scientific explanation of philosophical problems: The case of subject naturalism
6.12	17:50-18:10	Rob Knowles (Swansea University) - The problem of mathematical explanation (<i>via Zoom</i>)	Aleksandar Drašković (University of Belgrade, Faculty of Philosophy) - Descartes' mechanism and criticism of Aristotle's theory of causality
6.12	18:10-18:30	Henrique Cassol (University of Nebraska-Lincoln) - Reason as the unifying thread of scientific explanations (<i>via Zoom</i>)	Miloš Milenković (University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Ethnology and Anthropology) - Achieving goals of humanities by social science methods: Anthropological research on intangible cultural heritage in the Western Balkans focused on peace and development

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ФИЛОЗОФИЈУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

КОНФЕРЕНЦИЈА
ОБЈАШЊЕЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ
У ФИЛОЗОФИЈИ И НАУЦИ

5-7. ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ
КНЕЗА МИХАИЛА 35, БЕОГРАД

КЊИГА АПСТРАКАТА

BOOK OF ABSTRACTS

НАУЧНИ ОДБОР

академик Зоран Кнежевић,
председник САНУ
академик Владимир С. Костић
проф. др Ненад Цекић
проф. др Слободан Перовић
Проф. др Драго Ђурић
Доц. др Дејан Димитријевић

ПРОШИРЕНИ НАУЧНИ ОДБОР

Теодор Арабацис
(Одељење за историју и филозофију науке, Универзитет у Атини, Грчка)

Бојан Борстнер
(Филозофски факултет, Универзитет у Марибору, Словенија)

Владимир Дрекаловић
(Филозофски факултет, Универзитет Црне Горе, Црна Гора)

Дејан Шимковић
(Универзитет Нотр Дам Аустралија, Сиднеј кампус, Школа филозофије и теологије, Аустралија)

Небојша Кујунџић
(Универзитет острва Принца Едварда, Канада)

Лилија Гурова
(Нови бугарски универзитет, Бугарска)

Зоран Арсовић
(Академија наука и уметности Републике Српске, Босна и Херцеговина)

Драго Перовић
(Филозофски факултет, Универзитет Црне Горе, Црна Гора)

Френк Зенкер
(Нанкаи Универзитет (НКУ), Колеџ за филозофију, Кина)

Боран Берчић
(Филозофски факултет, Универзитет у Ријеци, Хрватска)

Срђан Душанић
(Филозофски факултет, Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина)

SCIENTIFIC COMMITTEE

Academician Zoran Knežević
(Serbian Academy of Sciences and Arts),
SASA President

Academician Vladimir S. Kostić
(Serbian Academy of Sciences and Arts)

Prof. Dr. Nenad Cekić
(University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy),
Head of the Department

Prof. Dr. Slobodan Perović
(University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy)

Prof. Dr. Drago Đurić
(University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of Philosophy)

Asst. Dr. Dejan Dimitrijević
(Department of Physics, Faculty of Science, University of Niš)

EXTENDED SCIENTIFIC COMMITTEE

Theodore Arabatzis
(Department of History and Philosophy of Science, University of Athens, Greece)

Bojan Borstner
(Faculty of Philosophy, University of Maribor, Slovenia)

Vladimir Drekalović
(Faculty of Philosophy, University of Montenegro, Montenegro)

Dejan Šimković
(The University of Notre Dame Australia, Sydney Campus, School of Philosophy and Theology,
Australia)

Nebojša Kujundžić
(University of Prince Edward Island, Canada)

Lilia Gurova
(New Bulgarian University, Bulgaria)

Zoran Arsović
(Academy of Sciences and Arts of the Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina)

Drago Perović
(Faculty of Philosophy, University of Montenegro, Montenegro)

Frenk Zenker
(Nankai University (NKU), College of Philosophy, China)

Boran Berčić
(Faculty of Philosophy, University of Rijeka, Croatia)

Srđan Dušanić
(Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina)

Александра Кнежевић
истраживачица сарадница
Институт за филозофију и друштвену теорију
Универзитет у Београду
aleksandra.knezevic@ifdt.bg.ac.rs

Aleksandra Knežević
Research Associate
Institute for Philosophy and Social Theory
University of Belgrade
aleksandra.knezevic@ifdt.bg.ac.rs

САЗНАЈНА ВРЕДНОСТ ПОСМАТРАЊА СА УЧЕСТВОВАЊЕМ: ИЗМЕЂУ ОБЈАШЊЕЊА И РАЗУМЕВАЊА

Посматрање са учествовањем је метод којим се описују веровања и праксе људи у њиховом природном окружењу. Бронислав Малиновски први је користио и описао посматрање са учествовањем као емпиријски метод. Након Клифорда Герца, овај метод се користио за долазак до „густих описа”. Односно, представљен је као метод за „херменеутичку анализу” културе, то јест као средство за долазак до интерпретација људских поступака, доприносећи на тај начин разумевању социокултурних феномена. Према томе, посматрање са учествовањем сматра се у супротности са истраживањем које тражи узроке посматраних појава.

Овај метод је такође дефинишућа карактеристика социокултурне антропологије и практиковање посматрања са учествовањем најмање годину дана (обично током доктората) неизбежан је „обред преласка” у социокултурног антрополога. Упркос својој централној улози у овој дисциплини, посматрање са учествовањем стоји по страни као научни метод. Очигледно се разликује од експерименталне методе, која се често представља као парадигматичан пример научне праксе. Такође се разликује од пуких метода посматрања – како то практикују, на пример, астрономи који посматрају звезде или етолози који посматрају понашање животиња. Заиста, посматрач-учесник мора бити директно укључен, довољно времена, у животе „посматраних”. Само се тако може доћи до истинског разумевања које траже социокултурни антрополози. Посматрање са учествовањем, стога, има сазнајну вредност, али посебне врсте.

Следе два питања: прво, шта посматрање са учествовањем чини тако вредним у производњи знања? Друго, да ли посматрање са учествовањем има сазнајну вредност за оне који траже узрочна објашњења?

У овом раду анализирам процесе кроз које се знање производи путем посматрања са учествовањем. Мој аргумент почива на опису когнитивних процеса који леже у основи овог метода будући да сматрам да когнитивна активност интерпретације још увек није у потпуности описана. Мој аргумент је следећи: тврдим да процес интерпретације у посматрању са учествовањем укључује у великој мери ослањање на оно што когнитивни научници називају способностима „читања ума”. Друго, тврдим да ова карактеристична употреба „читања ума” чини посматрање са учествовањем корисним за изналажење узрока социокултурних феномена. Дакле, закључујем да

је посматрање са учествовањем адекватан метод за описивање узрочних веза које конституишу социокултурне феномене.

Кључне речи: посматрање са учествовањем, разумевање, интерпретација, узрочно објашњење, „читање ума“

THE EPISTEMIC VALUE OF PARTICIPANT OBSERVATION: BETWEEN EXPLANATION AND UNDERSTANDING

Participant observation is a method that tries to capture the beliefs and practices of the people being studied as they occur in their natural settings. Bronislaw Malinowski was the first to describe participant observation as an empirical method. Following Clifford Geertz, this method has been described as enabling “thick description”. It has been presented as a method for the “hermeneutical analysis” of culture. As such, it is seen as the means for the production of interpretations of human actions, contributing thereby to our understanding of sociocultural phenomena. That is to say, participant observation is understood as being at odds with the research that explores the causes of the phenomena observed.

This method also tends to be the defining feature of sociocultural anthropology and practicing it for at least a year (usually during the PhD) is the inescapable rite of passage for calling oneself a sociocultural anthropologist. Despite its central role in sociocultural anthropology, participant observation stands aside as a scientific method. It obviously differs from the experimental method, which is often presented as the paramount example of scientific practice. It also differs from mere observational methods – as practiced, for instance, by astronomers observing stars or even by ethologists observing animals’ behavior. Indeed, the participant observer has to be directly involved, for a sufficient amount of time, in the lives of the ‘observed’. Only this can bring the genuine understanding that sociocultural anthropologists are after. Participant observation has therefore an epistemic value, but it is one of a specific kind.

Two questions follow: first, what makes participant observation so valuable in knowledge production? Second, does participant observation have epistemic value for those who are looking for causal explanations?

In this paper, I analyze the processes through which knowledge is produced by way of participant observation. My argument rests on a description of the cognitive feats of participant observation since I hold that the cognitive activity of interpreting has not yet been fully described and assessed as such. My argument goes as follows: I argue that the process of interpretation in participant observation involves relying heavily on what cognitive scientists call “mind-reading” capabilities. Second, I claim that this characteristic use of mind-reading makes participant observation useful for identifying the causes of sociocultural phenomena. Thus, I conclude that participant observation is an adequate method for describing the causal relationships that constitute sociocultural phenomena.

Keywords: participant observation, understanding, interpretation, causal explanation, “mind-reading”

